

23 آذر؛ آغاز دور جدید مذاکرات ایران و آژانس

نمایندگان ایران و آژانس امروز قرار است در تهران مذاکرات فنی و تخصصی را درخصوص پرونده هسته‌ای ایران از سر بگیرند...

نمایندگان ایران و آژانس امروز قرار است در تهران مذاکرات فنی و تخصصی را درخصوص پرونده هسته‌ای ایران از سر بگیرند، پیش از این یوکیا آمانو مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در نشست شورای حکام در وین اعلام کرده بود که نمایندگان وی 13 دسامبر (23 آذر ماه) برای گفت‌وگو با مقامات ایرانی به تهران می‌آیند و درباره برنامه هسته‌ای ایران نیز نسبت به حل آن به شیوه‌ای دیپلماتیک ابراز امیدواری کرده بود.

فریدون عباسی رئیس سازمان انرژی هسته‌ای هم دیروز درباره محورهای مذاکراتی که در تهران با آژانس انجام خواهد شد، گفت که باید درباره مباحثی که به‌عنوان مطالعات ادعایی شناخته می‌شود گفت‌وگو کنیم. با ورود هیأت آژانس به ایران شاهد دور جدیدی از مذاکرات بین ایران و آژانس طی یک‌سال گذشته هستیم. موضوعی که همواره به موازات مذاکرات از سوی غرب دنبال شده، وضع تحریم‌های یکجانبه برای اعمال فشار به ایران است تا در مذاکرات هسته‌ای از خواست‌های قانونی خود عقب‌نشینی کند.

این دور از مذاکرات ایران و آژانس در حالی امروز آغاز می‌شود که ایران به‌عنوان عضو آژانس اصرار دارد مشابه مدالیت 2007 برای پایان دادن به آنچه از سوی آژانس مطالعات ادعایی نامیده می‌شود، تدوین و توافق شود. این در حالی است که آمریکا و برخی کشورهایی که مدعی دستیابی به اسنادی علیه برنامه هسته‌ای ایران هستند آژانس را به‌شدت از توافق بر سر یک مدالیت منع می‌کنند و عملاً تاکنون مانع حل و فصل مسائل بین ایران و آژانس شده‌اند.

البته پیش از این علی اصغر سلطانیه نماینده ایران در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گفته بود که ایران به هیچ وجه غنی‌سازی خود را به حال تعلیق در نخواهد آورد. این حق مسلم و انکارناپذیر ماست زیرا که همه‌چیز در ایران 24 ساعته تحت نظارت دور بین‌ها و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است.

سلطانیه با اشاره به صلح‌آمیز بودن ماهیت انرژی هسته‌ای ایران اظهار داشته بود که فعالیت‌ها در فوردو و دیگر تأسیسات هسته‌ای برای مقاصد صلح‌آمیز است. برای نمونه غنی‌سازی 20 درصد برای استفاده در راکتور تحقیقاتی تهران است و غربی‌ها باید این را در نظر داشته باشند. ایران در مذاکره با آژانس به دنبال توافقی رسمی است که حق آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای طرح پرسش‌ها را محدود کند و طبق مدالیت‌های تمامی ابهامات آژانس برطرف شود.

بازرسی از سایت پارچین

اما مسئله‌ای که در کنار انتشار گزارش‌های سیاسی نشان از درخواست غیرقانونی آژانس از ایران دارد این است که براساس پیمان ان پی تی، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تنها مجاز به بازدید و بازرسی از تأسیسات هسته‌ای اعلام شده از سوی کشورهای عضو است. این در حالی است که اساساً در سایت پارچین فعالیت هسته‌ای صورت نمی‌گیرد و جمهوری اسلامی ایران نیز این منطقه را به آژانس برای بازرسی معرفی نکرده است.

با این حال آژانس از ایران انتظار دارد علاوه بر تعهدات خود در زمینه اجرای پیمان ان پی تی و پادمان مربوط به آن به کارشناسان اعزامی از سوی آژانس اجازه دهد از سایر مراکز غیرمرتبط با فعالیت‌های هسته‌ای ایران نیز بازدید داشته باشند و در این راستا ایران در سال 2005 برای نشان دادن حسن نیت خود و همکاری داوطلبانه با آژانس اجازه بازرسی از منطقه نظامی پارچین را داده و پس از بازرسی‌های کارشناسان آژانس در گزارش البرادعی مدیرکل وقت آژانس به صراحت اعلام شده که هیچ فعالیت هسته‌ای در پارچین مشاهده نشده است.

استناد به پروتکل الحاقی

استدلالی که مقام‌های آژانس برای بازرسی مجدد از سایت نظامی پارچین مطرح می‌کنند پروتکل الحاقی است که براساس آن بازرسان آژانس این اختیار را پیدا خواهند کرد که بدون محدودیت و حداکثر ظرف 48 ساعت از هر نقطه‌ای چه اعلام شده و چه نشده از سوی کشور میزبان بازدید داشته باشند، اما ایران این پروتکل را در سال 2003 به صورت موقت و داوطلبانه امضا کرد، ولی هیچ‌گاه آن را مورد تأیید نهایی قرار نداد و پس از آنکه در سال 2003 ایران برای مدتی داوطلبانه پروتکل الحاقی را پذیرفت و غرب به تعهدات خود عمل نکرد، ایران به ناچار غنی‌سازی اورانیوم را از سر گرفت و عمل به پروتکل را هم متوقف کرد و از آن زمان تاکنون نیز مجلس شورای اسلامی حاضر به تأیید این الحاقیه نشده است. از این جهت درخواست‌های مکرر آژانس برای بازدید دوباره از سایت نظامی پارچین را می‌توان به عنوان شاهد مثالی از همکاری فراتر از تعهدات ایران و از سوی دیگر مواضع غیرحقوقی و فنی آژانس دانست که با رویکردهای سیاسی آمیخته شده است.

تناقض‌گویی آقای مدیرکل

چندی پیش مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در فرانسه با وارونه کردن این مسئله که کمک به کشورها برای بهره‌مندی از انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای یکی از اهداف عضویت کشورها در این سازمان است در پاسخ به این پرسش که چرا رژیم صهیونیستی، هند و پاکستان بدون آنکه پیمان NTP را امضا کرده باشند، دارای بمب هستند گفته بود که ایران عضو NTP است و به همین دلیل این الزام برای آن وجود دارد که سلاح هسته‌ای نداشته باشد و تمامی فعالیت‌های هسته‌ای خود را به آژانس اعلام کند. ایران باید طبق توافقات تضمین‌شده عمومی خود را تحت کنترل آژانس قرار دهد، اما درخصوص سه کشور دیگری که به آن اشاره کردید، الزام قضایی درخصوص پایبندی به این قراردادهای عمومی برای آنها وجود ندارد. یوکیا آمانو بدون اشاره به اصل مسئله یعنی کلاهک‌های هسته‌ای این سه کشور مدعی شده بود که با وجود این زمانی که ما از آنها شفاف‌سازی بخواهیم، آنها به میل خود برخی از تأسیسات خود را تحت بررسی آژانس قرار می‌دهند. بازرسان ما به آنجا می‌روند و اگر لازم باشد پرسش‌های خود را مطرح می‌کنند.

شیوه تکراری فشار

درحالی‌که چندی قبل مجلس سنای آمریکا تحریم‌های جدیدی را علیه ایران تصویب کرد، وزیر امور خارجه آمریکا پس از آن بار دیگر از آمادگی کشورش برای گفت‌وگو و مذاکره دو جانبه با تهران سخن گفت. سخنان هیلاری کلینتون مانند سال‌های گذشته اعلام آمادگی دولت اوباما برای مذاکره با ایران است و از سوی دیگر همزمان با آن در عمل تحریم‌های شدیدتری را علیه کشورمان اعمال کرده است. حالا دیروز یک مقام عالی رتبه آمریکایی اعلام کرده است که باراک اوباما رئیس‌جمهور آمریکا قصد دارد به ایران پیشنهاد مذاکرات مستقیم بر سر برنامه‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی را ارائه کند.

خبرگزاری رویترز گزارش داده که آمریکا احتمالاً برای مذاکره یک چارچوب زمانی چهار تا پنج ماهه در نظر می‌گیرد و در صورتی که موفقیتی حاصل نشود، امکان دارد ایالات متحده به سوی استفاده از گزینه نظامی پیش برود. این گزارش چند ساعت پس از آن منتشر شد که روزنامه گاردین به نقل از دیپلمات‌های غربی گزارش داد که اسرائیل در پشت پرده درز اطلاعات مربوط به برنامه‌های هسته‌ای ایران به بیرون قرار دارد. این جوسازی‌ها که در آستانه برگزاری هر مذاکره‌ای از سوی غربی‌ها انجام می‌شود، همانطور که مقامات ایرانی بارها تأکید کرده‌اند تأثیری بر عقب نشینی ایران از مواضع قانونی‌اش ندارد.

البته علاوه بر مقامات نظامی که همواره به تهدیدات نظامی پاسخ محکمی داده‌اند، علی اصغر سلطانیه نماینده ایران در آژانس نیز در واکنش به این تهدیدات پیش از این گفته بود که حمله علیه ایران و هدف قرار دادن سانتریفیوژهایی که برای غنی‌سازی مورد استفاده قرار می‌گیرند هیچ تأثیری در فعالیت‌های هسته‌ای صلح‌آمیز ایران نخواهد داشت زیرا جمهوری اسلامی استاد فناوری غنی‌سازی است و می‌تواند تمامی اجزا را در داخل تولید کند و در صورت حمله، به سرعت قادر به جایگزین کردن سانتریفیوژهای آسیب دیده خواهد بود. این دیپلمات ایرانی تصریح کرده بود که حمله به ایران پیامدهایی خواهد داشت و خروج ایران از آن پی‌تی می‌تواند یکی از این پیامدها باشد و اگر چنین اتفاقی بیفتد، پاسخی تند از سوی ایران خواهد داشت.